

MARC NORMATIU DE REFERÈNCIA DE L'ABSENTISME ESCOLAR

Constitució Espanyola de 1978. Capítol 2n. Drets i llibertats.

Article 27.4 "L'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït."

Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la llei d'enjudiciament civil

Article 13 Obligacions de la ciutadania i deure de reserva

"2. Qualsevol persona o autoritat que tingui coneixement que un menor no està escolaritzat o no assisteix al centre escolar de manera habitual i sense justificació, durant el període obligatori, ho ha de posar en coneixement de les autoritats públiques competents, que han d'adoptar les mesures necessàries per a la seva escolarització."

Article 18.2 g). Actuacions en situació de desemparament

S'entén que hi ha situació de desemparament quan l'absència d'escolarització o falta d'assistència reiterada i no justificada adequadament al centre educatiu i la permissivitat continuada o la inducció a l'absentisme escolar durant les etapes d'escolarització obligatòries siguin de suficient gravetat que, valorades i ponderades de conformitat als principis de necessitat i proporcionalitat, suposin una amenaça per a la integritat física o mental del menor.

Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa, que modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació

Capítol II. Article 3.3 "L'educació primària i l'educació secundària obligatòria constitueixen l'educació bàsica."

Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local. Capítol 3r.

Competències.

Article 25.2 “El municipi exercirà, en tot cas, competències en els termes de la legislació de l'Estat i de les Comunitats Autònomes en les següents matèries:

n) Participar en la programació de l'ensenyament i cooperar amb l'Administració educativa en la creació, construcció i sosteniment dels Centres Docents públics, intervenir en els seus òrgans de gestió i participar en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria”.

Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència

Article 18.2. Es considera desemparament:

g) L'absència d'escolarització o la falta d'assistència reiterada i no justificada adequadament al centre educatiu i la permissivitat continuada o la inducció a l'absentisme escolar durant les etapes d'escolarització obligatòria.

Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE.

Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals

Són titulars dels fitxers, dels documents i de la informació generada en la prestació del servei la Conselleria d'Afers Socials i Esports i la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca, les quals han de complir el que estableix la legislació vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal. La finalitat dels fitxers, dels documents i de la informació generada en la prestació del servei és disposar de registres d'informació rigorosa, necessària i adequada per prestar un servei de prevenció i atenció als alumnes que necessitin aquest suport socioeducatiu. Les dades que s'obtenen de la prestació del servei també tenen utilitat estadística per elaborar les memòries anuals i per avaluar i detectar les necessitats a fi d'introduir mecanismes de millora dels programes als centres educatius.

L'article 11 de la Llei 3/2018 inclou la possibilitat que les persones afectades exerceixin els drets establerts als articles 15 a 22 del Reglament (UE) 2016/679

(accés, rectificació, supressió, limitació, portabilitat i oposició).

Llei 8/2018, de 31 de juliol, de suport a les famílies

Article 5. Situacions familiars amb necessitat de més protecció

1. Són famílies en situació de protecció especial les que han de tenir una atenció prioritària o específica, atesa la dificultat especial per complir la cura i l'atenció als membres que en formen part, en situació de vulnerabilitat econòmica o social.

2. Les situacions familiars amb necessitat de més protecció són les següents:

- a) Famílies nombroses.
- b) Famílies monoparentals.
- c) Famílies en risc social i víctimes de violència masclista.
- d) Famílies amb persones en situació de dependència o amb persones amb discapacitat.
- e) Famílies en situació de vulnerabilitat econòmica especial.

3. Aquestes situacions familiars són prioritàries en l'accés al conjunt dels programes i els serveis públics que desenvolupin i prestin les administracions i el sector públic de les Illes Balears, sense perjudici que també s'utilitzin altres factors de priorització, com ara la renda.

Article 17. Mesures tècniques en matèria de serveis socials

El Govern de les Illes Balears ha de dur a terme les actuacions següents:

- a) Desenvolupar els programes d'intervenció comunitària en situacions familiars de protecció especial.
- b) Desenvolupar programes de competències parentals i familiars.
- c) Garantir la cobertura dels serveis de rehabilitació adreçats als infants de 0 a 12 anys, valorats pels equips professionals regulats a tal efecte. Aquestes actuacions han de ser gratuïtes per a les famílies que les necessitin.

[...]

Article 26. Mesures en l'àmbit educatiu

En l'àmbit educatiu, el Govern de les Illes Balears ha de promoure les mesures següents:

- a) Impulsar l'existència de recursos i serveis per:
 - Facilitar el compliment de les responsabilitats familiars i la cura i l'atenció a les persones menors d'edat.
 - Facilitar les actuacions amb infants amb necessitats educatives especials.
- b) Promoure la compatibilitat d'horaris laborals i escolars.
- c) Fomentar l'oferta de serveis que permetin l'obertura dels centres educatius en

períodes i horaris no lectius, sempre garantint el nombre de professionals necessaris per cobrir aquesta oferta.

d) Facilitar l'ús d'instal·lacions educatives com a recursos d'atenció social per facilitar la conciliació.

[...]

Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears

Article 35. Dret a la prevenció i la protecció contra la violència

3. La detecció i la notificació d'aquestes situacions al Registre unificat de maltractament infantil són tràmits que han de complir els professionals de qualsevol servei, departament o administració dels àmbits esmentats a l'apartat anterior (sanitari, educatiu, de serveis socials i policial).

Article 40. Obligacions de les administracions públiques en relació amb l'educació

1. Les administracions públiques de les Illes Balears han de vetlar pel compliment de l'escolaritat obligatòria en les edats que estableixi la legislació educativa vigent. S'han de coordinar i emprendre les accions necessàries per fomentar l'assistència regular als centres d'ensenyament, evitar l'absentisme escolar i afavorir la integració escolar. Amb aquesta finalitat, l'administració educativa ha d'elaborar, amb la col·laboració dels consells insulars i els ajuntaments, programes de prevenció, control i seguiment de l'absentisme i l'abandonament escolar.

3. Les persones titulars i el personal dels centres docents, sense perjudici del que disposa la legislació processal penal, estan obligats a posar en coneixement de les entitats públiques competents en matèria de protecció de persones menors d'edat, de l'autoritat judicial o del Ministeri Fiscal els fets que puguin suposar l'existència de situacions d'absentisme escolar, de desprotecció o d'indici de maltractament de persones menors d'edat, i també a col·laborar-hi per evitar i resoldre aquestes situacions en interès de les persones menors d'edat.

Article 66. Deures (de les persones menors d'edat) relatius a l'àmbit escolar

1. Els infants i els adolescents han de respectar les normes de convivència dels centres educatius, estudiar durant les etapes d'ensenyament obligatori i tenir una actitud positiva d'aprenentatge durant tot el procés formatiu.

Article 87. Polítiques de prevenció i equitat en matèria d'educació

Les polítiques de prevenció i equitat en matèria d'educació tenen com a objectius principals:

c) La prevenció i el control de l'absentisme escolar.

f) El desenvolupament de programes formatius adreçats a les persones menors d'edat en situació de rebuig del sistema escolar, absentisme o fracàs.

Article 95. Deure de comunicació i denúncia

1. Qualsevol persona que tengui notícia, sospita o evidència d'una situació de possible maltractament, risc o desemparament d'un infant o un adolescent (inclòs l'absentisme escolar) [...] té el deure de posar-ho en coneixement de l'autoritat o els seus agents més pròxims, que n'han de garantir la reserva i la confidencialitat degudes. En cas de particulars, s'ha de mantenir l'anonimat de la persona comunicant si així ho vol.

2. Aquest deure és especialment exigible a les persones que tinguin notícia, sospita o evidència d'aquestes situacions per raó de la seva professió, funció o càrrec en l'àmbit de l'atenció a la infància i l'adolescència. A aquest efecte, si es detecten aquestes situacions, independentment d'altres comunicacions que s'hagin de fer segons l'ordenament jurídic vigent, ho han de notificar al Registre unificat de maltractament infantil (RUMI).

Article 104. Concepte i situacions de risc

1. La situació de risc és aquella en què, a causa de circumstàncies, mancances o conflictes familiars, socials o educatius, l'infant o l'adolescent es veu perjudicat en el seu desenvolupament personal, familiar, social o educatiu, i en què és necessària la intervenció de les administracions competents per eliminar, reduir o compensar les dificultats o la inadaptació que l'afecten i evitar el desemparament i l'exclusió social, sense que se l'hagi de separar del seu entorn familiar.

2. La manca d'atenció física, psíquica i emocional, el descuit no greu de les seves necessitats principals o l'obstaculització per a l'exercici dels drets de l'infant o l'adolescent (l'educació és un dret de l'infant o l'adolescent) per part dels pares i mares o les persones que n'exerceixin la tutela o la guarda són situacions de risc per als infants o els adolescents. Aquestes situacions poden motivar la declaració de risc, segons la natura corresponent, per la repetició dels episodis, la persistència o l'agreujament dels efectes.

Article 121. Concepte i situacions de desemparament

2. Concretament, s'entén que existeix una situació de desemparament quan es produeix alguna de les circumstàncies següents amb la gravetat suficient que, valorada i ponderada d'acord amb els principis de necessitat i proporcionalitat, suposi una amenaça per a la integritat física, psíquica o emocional de l'infant o l'adolescent:

k) L'absència d'escolarització o falta d'assistència reiterada i no justificada adequadament al centre educatiu i la permissivitat continuada o la inducció a l'absentisme escolar durant les etapes d'escolarització obligatòria".

Règim sancionador a la Llei 9/2019

Article 237. Infraccions lleus

Constitueixen infraccions lleus les accions i omissions següents, sempre que no s'hagin de qualificar com a greus o molt greus d'acord amb els articles 238 i 239.

a) L'incompliment de les obligacions que estableix aquesta llei per part dels pares i mares i de tota persona que tengui alguna responsabilitat sobre un infant o adolescent, sempre que de l'incompliment no es derivi un dany greu per a l'infant

o l'adolescent.

e) El fet que els pares i mares o les persones que tenguin atribuïda la tutela o la guarda de les persones menors d'edat no gestionin una plaça escolar per a un infant o adolescent en període d'escolarització.

f) El fet que els pares i mares o les persones que tenguin atribuïda la tutela o la guarda de les persones menors d'edat no procurin, en el període d'escolarització obligatòria, que els infants o adolescents assisteixin al centre escolar quan disposin d'una plaça i sense cap causa que ho justifiqui.

Article 238. Infraccions greus

Constitueixen infraccions greus, entre altres, les accions i les omissions següents:

c) Incomplir, els pares i mares i tota persona que tenguí alguna responsabilitat sobre un infant o adolescent, les obligacions que estableix aquesta llei, sempre que de l'incompliment es derivi un dany greu per a l'infant o adolescent.

k) No assabentar l'administració pública competent o una altra autoritat pública que un infant o adolescent es troba en situació de risc o de desemparament o ha fugit de la llar, quan hi ha possibilitats reals per actuar i quan el fet d'ometre-ho comporta, de manera notòria, el perllongament de la situació de desprotecció, d'acord amb el que disposen aquesta llei i l'article 13 de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil, i de la Llei d'enjudiciament civil.

t) Impedir, els pares i mares o les persones que tenguin atribuïda la tutela o la guarda de les persones menors d'edat, que un infant o adolescent en període d'escolarització obligatòria assisteixi al centre escolar quan disposi d'una plaça i sense cap causa que ho justifiqui.

Article 242. Sancions

1. Les infraccions que estableix aquesta llei s'han de sancionar de la manera següent:

a) Infraccions lleus: amonestació per escrit o multa de fins a 12.000 euros.

b) Infraccions greus: multes des de 12.001 euros fins a 60.000 euros.

c) Infraccions molt greus: multes des de 60.001 euros fins a 600.000 euros.

2. En els supòsits anteriors, l'òrgan competent per sancionar pot substituir, amb el consentiment del presumpte infractor o infractora, les sancions econòmiques que estableix l'apartat anterior per les mesures educatives o socials que es determinin per reglament.

Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears

Capítol III. Drets dels alumnes. Article 20. L'estudi com a deure bàsic.

"a) Assistir a classe amb puntualitat i complir amb els horaris aprovats per desenvolupar les activitats del centre."

Decret 39/2011, de 29 d'abril, pel qual es regula l'atenció a la diversitat i l'orientació educativa als centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics

Capítol III. Mesures d'atenció a la diversitat. Article 7. Actuacions generals.

"b) Les mesures que facilitin l'accés i la permanència dels alumnes al sistema educatiu. S'inclouen les que facilitin la prevenció, la detecció i el tractament de l'absentisme a l'ensenyament obligatori."

Ordre del conseller d'Educació i Universitat de 22 de maig de 2019 per la qual es regula el funcionament dels serveis d'orientació educativa, social i professional de les Illes Balears

Article 10. Finalitat i funcions dels serveis d'orientació educativa

Pel que fa a l'atenció i intervenció als centres i altres serveis:

- a) Contribuir a una plena inclusió de l'escola en la comunitat aprofitant i fent ús dels recursos comunitaris.
- d) Promoure la coordinació entre els diferents serveis d'orientació i centres per analitzar els problemes comuns i dissenyar plans d'actuació comunitaris, així com facilitar el traspàs d'informació dels alumnes, especialment en els canvis de centre i en el canvi de cicle i etapa.
- k) Vetllar, conjuntament amb l'equip directiu, perquè els alumnes amb desavantatge social tinguin accés i utilitzin els recursos dels centres ordinaris i complementaris, i facilitar l'obtenció d'altres recursos que incideixin en la igualtat d'oportunitats (beques, subvencions, ajudes, etc).
- t) Dur a terme intervencions educatives per prevenir i detectar qualsevol indicador de risc en situacions familiars i escolars, a més de notificar-ho al Registre Unificat de Maltractament Infantil (RUMI).
- x) Participar en l'elaboració dels programes de seguiment i control de l'absentisme escolar dels alumnes en col·laboració amb altres serveis externs i institucions, i desenvolupar les actuacions necessàries per garantir l'accés i la permanència al centre.

Article 21. Cap del departament d'orientació

5. El departament d'orientació s'ha de reunir durant el curs amb una periodicitat setmanal durant el període complementari. Les reunions d'orientació s'han de dedicar, almenys una vegada al mes, a la posada en comú i l'avaluació de les actuacions dutes a terme pels diferents components des de la perspectiva dels seus programes: alumnes atesos, grau de progrés, mancances i necessitats, casos d'especial gravetat, coordinació amb els tutors, aplicacions del protocol d'absentisme, mesures de compensació educativa, etc.

Resolució del conseller d'Educació, Universitat i Recerca de 8 d'octubre de 2020 per la qual s'aprova el Programa d'Actuació del Departament d'Inspecció Educativa per al curs 2020-2021

Annex 2. Actuacions en l'àmbit de l'alumnat

Supervisió de les mesures dirigides a l'alumnat en risc d'abandonament i de les encaminades a prevenir l'absentisme i l'abandonament primerenc.

Instrucció 11 de 31 d'agost de 2020, de la directora general de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa, sobre el funcionament dels serveis d'orientació educativa per al curs 2020-2021

Instrucció 10/2020, de 2 de juliol, de la directora general de Primera Infància, Innovació i Comunitat Educativa per al tractament de la salut als centres educatius

Resolució conjunta del conseller d'Educació, Universitat i Recerca i de la consellera de Salut i Consum de 6 de juliol de 2020 per la qual s'aproven les mesures excepcionals de prevenció i contenció, coordinació i d'organització i funcionament per fer front a la crisi sanitària ocasionada per la COVID-19 per als centres educatius no universitaris de la comunitat autònoma de les Illes Balears per al curs 2020-2021

Resolució conjunta del conseller d'Educació, Universitat i Recerca i de la consellera de Salut i Consum de 3 de setembre de 2020 per la qual es modifica la Resolució conjunta del conseller d'Educació, Universitat i Recerca i de la consellera de Salut i Consum de 6 de juliol de 2020 per la qual s'aproven les mesures excepcionals de prevenció i contenció, coordinació i d'organització i funcionament per fer front a la crisi sanitària ocasionada per la COVID-19 per als centres educatius no universitaris de la comunitat autònoma de les Illes Balears per al curs 2020-2021

Resolució conjunta del conseller d'Educació, Universitat i Recerca i de la consellera de Salut i Consum de 25 de setembre de 2020 per la qual es modifica la Resolució conjunta de 3 de setembre de 2020 que modifica la Resolució conjunta de 6 de juliol de 2020 per la qual s'aproven les mesures excepcionals de prevenció i contenció, coordinació i d'organització i funcionament per fer front a la crisi sanitària ocasionada per la COVID-19 per als centres educatius no universitaris de la comunitat autònoma de les Illes Balears per al curs 2020- 2021